

Voorlichtingsplan Loraregistratie

Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer
Afdeling Milieu- en Natuurbeheer

December 2000

Inhoud

1. Inleiding
2. Beleid
3. Communicatiesituatie
4. Doelgroepen
5. Communicatiedoelstellingen
6. Boodschap, bewijsvoering en toonzetting
7. Taal
8. Communicatiemiddelen
9. Organisatie en uitvoering
10. Planning
11. Begroting
12. Onderzoek en evaluatie

Auteur: Peter Montanus

1. Inleiding

Dit Voorlichtingsplan Loraregistratie is een specifieke uitwerking op het punt van de communicatie van het Plan van aanpak Loraregistratie. Het plan van aanpak is dus apart beschreven. Hieronder komt verder slechts de communicatie aan de orde.

Bonaire is het domicilie van de Bonaireaanse papagaai: de Lora (*Amazona barbadensis*) ofwel geelvleugelamazone. Deze zeldzame vogel wordt met uitsterven bedreigd. De soort wordt internationaal beschermd door het CITES-verdrag (Convention on International Trade in Endangered Species of wild fauna and flora, bijlage I). Ook de nationale wetgeving beschermt de Lora sinds 1926. Zo is het verboden een Lora te vangen, te doden, te verkopen en de nesten te verstoren.

Uit tellingen in 1998 en 1999 is gebleken dat op Bonaire 350 tot 400 Lora's in het wild leven. Dat is 25% minder dan vijf jaar daarvoor. Mogelijk zijn er toch meer wilde Lora's dan officieel geteld, maar hier zijn geen bewijzen voor. Een droge zomer kan desastreuze gevolgen hebben voor deze smalle populatie. In 1978 bijvoorbeeld, zijn door een droge zomer ongeveer 200 Lora's van de honger omgekomen.

Naar schatting leven op het eiland honderden van deze papagaaien in gevangenschap. De schattingen variëren van 500 tot 1500 gevangen Lora's. Deze zijn allen in het wild gevangen.

Van januari 1998 tot en met juni 1999 is op Bonaire een grote educatieve campagne georganiseerd over de Bonaireaanse papagaai: de Lora. Doelstelling was de inwoners van Bonaire bewust te maken van de bedreigende situatie waarin de Lora zich bevindt. Doelgroepen waren leerlingen van kleuter- en basisscholen (2350 kinderen) en de overige bevolking van Bonaire. De campagne werd grotendeels gefinancierd door het WNF/RARE en gesponsord door enkele lokale bedrijven. De uitvoering was in handen van de coördinator Natuur- en Milieueducatie, de actiegroep Save de Lora en een grote groep vrijwilligers. De campagne heeft een groot deel van de Bonaireaanse bevolking bereikt (87%). Het schijnt dat de campagne tevens tot effect heeft gehad dat Lora's die als huisdier werden gehouden, zijn losgelaten zodat ze de wilde populatie kunnen versterken.

2. Beleid

In het Natuurbeleidsplan Bonaire 1999 – 2004 wordt aangegeven dat de Lora, een endemische ondersoort, voor zijn voortbestaan geheel afhankelijk is van Bonaire. Het vangen van de vogels en vooral het wegnemen van jongen uit nesten vormt de grootste bedreiging. Verder wordt de Lora ook wel gedood door mensen die hun gewassen en vruchten willen beschermen tegen vraat. Andere bedreigingen zijn: verlies, versnippering en aantasting van broed- en leefgebieden. Mede daarom wordt het areaal beschermd natuurgebied uitgebreid. Het Eilandbestuur zal via voorlichting, toezicht en vervolging deze bedreiging tegengaan. Een van de maatregelen uit het Natuurbeleidsplan is een verplichte registratie van alle kooivogels. Deze actie zal worden uitgevoerd in de periode februari – april 2001. Hieraan voorafgaand zal de jaarlijkse telling van wilde Lora's worden gehouden.

Een Landsverordening uit 1926, de "Nuttige diersoortenverordening" beschermt een aantal diersoorten, waaronder de Lora. De sanctie op overtreding is, afgezien van inbeslagname, echter volkomen verouderd: Naf 50,-. Momenteel wordt gewerkt aan een Eilandsverordening Natuurbeheer en -bescherming, gebaseerd op de Landsverordening Grondslagen Natuurbeheer uit 1998. De Eilandsverordening dient per 1 februari 2001 in werking te zijn (!).

Daarmee wordt de wetgeving weer geactualiseerd en de sanctie verhoogd. Totdat dit is geschied vormt de lage sanctie een forse handicap bij de handhaving. Immers, een Lora brengt al snel een veel groter bedrag op dan de boete die kan worden opgelegd. Wachten op de aangepaste wetgeving heeft echter als belangrijk nadeel dat in de tussentijd gemakkelijk nieuwe Lora's aan de gevangen populatie kunnen worden toegevoegd. De wilde populatie heeft daaronder te lijden en vergrijsst verder.

Ondanks de wettelijke bescherming worden nog steeds jonge Lora's uit de nesten gehaald, verkocht en in kooien gehouden. Om de nationale- en internationale wetgeving daadwerkelijk te kunnen handhaven, dienen de kooivogels die momenteel stilzwijgend worden gedood te worden geïdentificeerd en geregistreerd. Dit is ook een wettelijke verplichting in het kader van het Cites-verdrag en de Landsverordening Grondslagen Natuurbeheer. Na het ringen zijn niet geïdentificeerde en/of niet geregistreerde vogels in handen van mensen direct als illegaal herkenbaar. Zo wordt dus de handhaafbaarheid van de bestaande wetgeving vergroot. Het doel van het project is:

alle (minimaal 90%) momenteel in gevangenschap gehouden Lora's te identificeren en registreren.

De identificatie en registratie van Lora's is een logisch vervolg op de bewustwordingscampagne in voorgaande jaren. Daarnaast worden afspraken gemaakt met de handhavende instanties over passieve en actieve handhaving van de wet. Gevolg op de lange termijn van deze éénmalige actie moet zijn dat de sociale norm wordt dat wilde Lora's niet meer als huisdier worden gehouden en actief worden beschermd.

3. Communicatiesituatie

Het hebben van Lora's op Bonaire is traditie en gemeengoed. Uit een enquête in het kader van de voorlichtingscampagne uit 1999 blijkt dat één van de twee ondervraagden in het bezit is van één of meer Lora's. De meesten van hen (39%) kopen hun Lora('s), maar ongeveer een kwart vangt de Lora('s) zelf. Iets meer dan de helft van de ondervraagden weet dat het houden van een Lora in een kooi verboden is.

Bijna de helft van de respondenten overschat het aantal in het wild levende Lora's. Een grote meerderheid (78%) denkt dat de Lora wordt bedreigd en een overgrote meerderheid (86%) vindt het erg als de Lora zou uitsterven.

De houding van de mensen lijkt tweeslachtig of is aan het veranderen: ze weten dat de Lora wordt bedreigd en vinden het erg als deze zou uitsterven, maar tegelijkertijd worden Lora's nog gevangen en verhandeld. Ook kan het zijn dat men nog onvoldoende op de hoogte is van het verbod om Lora's in gevangenschap te houden. Het feit dat de wet nooit strikt is gehandhaafd, draagt ongetwijfeld bij aan deze houding. Daarnaast speelt waarschijnlijk dat het hebben van een Lora voor de houder direct individueel voordeel oplevert, terwijl het in stand houden van de wilde populatie een gemeenschappelijk voordeel is op de lange termijn.

De wilde Lora is overigens niet bij iedereen even geliefd. De vogels vormen een bedreiging voor de oogst. Ze zijn dol op mango's, maishi en dergelijke. Om die reden worden ze wel doodgeschoten.

Om op Bonaire activiteiten van de grond te krijgen op het gebied van natuur- en milieubescherming is de hulp van NGO's en vrijwilligers onontbeerlijk. Gelukkig zijn er een

aantal zeer actieve organisaties aanwezig met een gemotiveerde achterban. Zo is het met schoonmaakacties wel eens gelukt om éénderde van de bevolking op de been te krijgen. Toch loopt de bevolking in het algemeen niet snel warm voor natuur- en milieu activiteiten. De fraaie natuur op het eiland wordt beschouwd als iets dat gewoon en vanzelfsprekend is. Het zijn vaak mensen van buitenaf die zich in verenigingsverband inzetten voor behoud van natuur en milieu. Door deze werkwijze is het gevaar dat dergelijke clubs zich isoleren van de lokale bevolking niet ondenkbeeldig. De communicatie zal erop gericht moeten zijn de lokale bevolking sterker bij deze onderwerpen te betrekken. Voor het registratieproject van de Lora's kan worden voortgeborduurd op de Loracampagne van voorgaande jaren.

Met de Loracampagne in 1998 en 1999 is een grote meerderheid van de bevolking bereikt (87%) en de campagne werd als positief beoordeeld. De kennis over de Lora is licht toegenomen. Het bewustzijn onder kinderen lijkt hoger te zijn dan onder volwassenen.

De aard van de communicatie rond de Loreregistratie is drieërlei. De doelgroep moet weten:

- waarom er wordt geringd;
- hoe het ringen in zijn werk gaat;
- geringde Lora's zijn "gelegaliseerd"

4. Doelgroepen

primaire doelgroepen

- houders van gekooide Lora's
- algemene publiek
- pers

secundaire doelgroepen

- Natuur- en milieuorganisaties
- Politie
- SSV
- Milieupolitie
- Dierenasiel
- Dierenarts
- LVV
- Vomil/MiNa
- Scholen
- Scouting

5. Communicatiedoelstellingen

De voorlichting heeft als belangrijkste doel bij te dragen aan het welslagen van het project Loraregistratie. Daarnaast kan de actie bijdragen aan een groter milieubesef in het algemeen.

Doelstellingen primaire doelgroepen

- De doelgroep is trots op de Bonaireaanse Lora;
- De doelgroep weet dat de Lora moet worden beschermd;
- De doelgroep weet dat de huidige populatie gevangen Lora's wordt gedoogd en herkenbaar moet zijn;
- De doelgroep weet wanneer en hoe er wordt geringd;
- De doelgroep is bereid medewerking aan de ringactie te verlenen;

Doelstellingen secundaire doelgroepen

- De doelgroep weet waarom de registratie van Lora's nodig is;
- De doelgroep weet wanneer en hoe er wordt geringd;
- De doelgroep is bereid eventueel medewerking aan de ringactie te verlenen.

6. Boodschap, bewijsvoering en toonzetting

Kernboodschap

Door uw huis-Lora's te laten registreren "legaliseert" u deze en werkt u bovendien mee aan de bescherming van de wilde Lora's, de trots van Bonaire.

Bewijsvoering

De bewijsvoering wordt gevormd door het ringen van de gevangen Lora's, waardoor deze worden "gelegaliseerd". Dat het de overheid ernst is met de bescherming van de Lora wordt duidelijk uit de ringactie en de strikt handhaving van de wettelijke bepalingen. Na de ringactie worden niet geringde Lora's in beslag genomen. In de Eilandsverordening Natuurbeheer en – bescherming waaraan nu wordt gewerkt, worden de sancties op overtreding drastisch verhoogd.

Toonzetting

De toonzetting is positief, vriendelijk en niet belerend. De belangrijkste invalshoek vormt de legalisatie van de huis-Lora. Daarnaast wordt ingespeeld op het gegeven dat men trots is op de wilde Lora en het besef dat deze van de ondergang moet worden gered. De Lora is naast de Flamingo een gezichtsbepalende vogel voor Bonaire. Daadwerkelijke bescherming van de Lora past bij het groene imago van Bonaire en draagt bij aan de aantrekkingskracht op (eco)toeristen.

7. Taal

In de campagne zullen vier talen worden gebruikt:

Middel	Papiamentu	Nederlands	Engels	Spaans
Motto	X			
Persberichten	X	X	X	
Persconferentie	X	X		
Radio	X	X		
Televisie	X	X		
Flyer	X	X	X	X
Poster	X	X	X	
Sticker	X			
Internet	X	X	X	X

8. Communicatiemiddelen

Persoonlijke communicatie

De persoonlijke communicatie (face to face) is de meest indringende manier van communiceren. Op Bonaire is een dergelijke benadering vanwege de kleinschaligheid vaak goed te realiseren en soms ook nodig om de boodschap goed over het voetlicht te krijgen. Een goed netwerk is een belangrijke voorwaarde. Naast de persoonlijke benadering is ook een massamediale aanpak noodzakelijk. In het onderhavige project zullen beide kanalen worden gebruikt. Zo zal de Loreregistratie massamediaal worden aangekondigd en bij de uitvoering ervan zal bij de huisbezoeken persoonlijke communicatie plaatsvinden.

Bekende Bonaireanen

Wanneer bekende Bonaireanen actieve en zichtbare medewerking aan het project geven, draagt dat bij aan vergroting van het natuur- en milieubesef bij de plaatselijke bevolking. Gedacht kan worden aan vooraanstaande journalisten, politici, kerkelijke leiders enz. Per wijk kan één bekende persoon worden ingezet als ambassadeur van de actie. Met de medewerking van bijvoorbeeld het dagblad Extra kunnen de bekende Bonaireanen worden ingezet in een advertentiecampaignede. Deze ambassadeurs kunnen ook ingezet worden bij de andere media/communicatiemiddelen.

Slogan

De campagne moet worden voorzien van een rake slagzin, bijvoorbeeld "Registra bo Lora" die de kernboodschap krachtig onder de aandacht brengt.

Motto en logo

Het motto en logo "Nos Lora ta nos orguyo. Salb'é !" van de Loracampagne uit voorgaande jaren wordt overgenomen. De voorlichting en communicatie rond de Loratelling en de registratieactie kunnen immers worden gezien als een logische voortzetting van de campagne. Het motto/logo dient ook beschikbaar te komen in een zwart/wit-versie. Die versie kan samen met persberichten aan kranten worden aangeboden en kan ook los worden gebruikt als "stoppertje".

Persberichten, persconferentie en persexcursies

Op alle geschikte momenten rond de telling en registratie van Lora's zullen persberichten in het Papiamentu en het Nederlands (en zo nodig in het Engels) worden verspreid. Bij de start

en aan het eind van de actie wordt een persconferentie georganiseerd. Ook zullen journalisten actief worden uitgenodigd deel te nemen aan de activiteiten.

Advertenties

Als de "Extra" hieraan medewerking wil verlenen, kan een advertentiecampa­gne worden ontwikkeld waarin per wijk geselecteerde Bekende Bonaireanen een ambassadeursrol voor de actie spelen.

Radio

De radio is een belangrijk medium op Bonaire. Alle zenders zullen van persberichten worden voorzien. Vanwege het actuele karakter van dit medium kan de aanpak per wijk goed onder de aandacht worden gebracht. De "Lorasong" uit de bewustwordingscampagne van de afgelopen jaren kan opnieuw ten gehore worden gebracht.

Telekorant

Ook de kabelkrant op tv heeft een groot bereik en zal worden ingezet. Hiervoor is zeer beknopte informatie vereist. Vanwege het actuele karakter van dit medium kan de aanpak per wijk goed onder de aandacht worden gebracht.

Flyers

Flyers met informatie over de Lora en de registratie worden bij voorkeur verspreid gezamenlijk met de maandelijksse rekening van het WEB. Als dit niet lukt of te kostbaar is, moeten alternatieve distributiekana­len worden gezocht (bijvoorbeeld de loketten van WEB, Flamingo TV, scholen e.d.). De flyer wordt geschreven door DROB/VBO.

Posters

Gebruik wordt gemaakt van posters die nog in voorraad zijn van de Lora-actie in 1998 en 1999. De posters worden op strategische plaatsen worden opgehangen: scholen, supermarkten, overheidsgebouwen, buurthuizen, videotheken, bibliotheken enz.

Registratieformulier

Tijdens het ringen worden een aantal gegevens genoteerd die in de databank worden opgenomen. Als dit is gebeurd, ontvangt de houder van de Lora per post een bewijs van registratie.

Stickers

Bij huishoudens waar één of meer Lora's zijn geregistreerd, kan als premium een sticker worden achtergelaten. Indien gewenst wordt tevens een factsheet over de verzorging van Lora's achtergelaten. Door het verschijnen van de sticker in het straatbeeld wordt het draagvlak voor de actie zichtbaar gemaakt en wordt het milieubesef gevoed. De sticker kan ook via het NME-circuit worden verspreid.

Factsheet

Op basis van informatie van de dierenarts, RARE, World Parrot Trust e.d. zal een beknopte factsheet worden opgesteld over de verzorging van gekooide Lora's. De factsheet wordt indien nodig of op verzoek uitgereikt tijdens de huisbezoeken.

Internet

Op de internetsite van de overheid wordt de informatie uit persberichten, de flyer en de factsheet opgenomen. Er kan een link worden gelegd met andere sites die van belang zijn, zoals bijvoorbeeld de site van VoMil met informatie over het Cites-verdrag.

Middelenmatrix en begroting

Nr.	Middel	Doel	Doelgroep	Formaat	Uitvoering	Aantal	Kosten (Naf)
1.	Motto/logo	Vergroten herkenbaarheid	intermediairen	A4 printvel	Zw/w	40	P
2.	Persberichten	Bekendheid actie / bevorderen milieubesef	Primaire doelgroep	A4	Zw/w	10	P
3.	Persexkursies	idem	idem	nvt	nvt	?	Pro memorie
4.	Persconferentie	idem	idem	nvt	nvt	2	P
5.	Advertenties	idem	idem	?	Zw/w	?	Pro deo
6.	Radio	idem	idem	nvt	nvt	10	P
7.	Telekorant	idem	idem	nvt	nvt	10	P
8.	Flyer	Opzet actie	idem	Gevouwen A4	Zw/w + steunkleur	5.000	5.000
9.	Factsheet	Achtergronden actie / verzorging Lora	idem	A4	Zw/w	300	repro
10.	Poster	Bekendheid actie / bevorderen milieubesef	idem	A2?	Full color	300	voorraad
11.	Registratieformulier	Bewijs van registratie	Houders van Lora's	A4	Zw/w	2.000	repro
12.	Stickers	idem	idem	Ø 10 cm.	Full color	3.000	3.500
13.	Internet	Achtergrond info	idem	nvt	Full color	nvt	P

P = personele inzet

9. Organisatie en uitvoering

Opdrachtgever is het BC. Het projectteam voor de communicatie bestaat uit:

Peter Montanus (DROB)

Janneke van Gerwen (NME)

Robert Sances (VBO)

De perspubliciteit, de flyer, het registratieformulier, de sticker en internet wordt verzorgd door de overheid: VBO en DROB. De posters en de factsheets worden verzorgd door de NME-coördinator.

10. Planning

De communicatieactiviteiten worden gezien als een voortzetting van de campagne uit 1998/1999. De perspubliciteit rond de Loratelling (in februari) zal de aandacht opnieuw op de benarde positie van de Lora vestigen.

Productie printvel logo	januari 2001
Perspubliciteit:	doorlopend tijdens actie januari – april
Schrijven flyer	januari 2001
Schrijven factsheet	januari 2001
Schrijven internetteksten	januari 2001
Productie flyer	januari 2001
Distributie alle middelen	februari – april 2001

11. Begroting

Veel werkzaamheden kunnen in eigen beheer worden uitgevoerd. Het drukwerk is de grootste kostenpost. De totale productiekosten worden geschat op Naf. 8.500,-

12. Onderzoek en evaluatie

De enquête uit 1998 en 1999 biedt enig inzicht in de kennis en de houding van de bevolking ten opzichte van de Lora. Voor verdieping en verbreding hiervan zou eigenlijk aanvullend kwalitatief onderzoek gedaan moeten worden. Gedacht wordt aan een kwantitatief onderzoek vóór en na de communicatieactiviteiten en kwalitatief onderzoek aan de hand van de concept-flyer en concept-factsheet. Voor het kwantitatieve onderzoek is echter geen tijd en geen capaciteit aanwezig. Er zal echter wel kwalitatief onderzoek (pretests) plaats vinden.

De communicatieactiviteiten dienen na afloop te worden geëvalueerd (procesevaluatie) met het oog op communicatie rond de toekomstige registratie van overige Cites-soorten. Daarnaast zal de evaluatie weer aanknopingspunten bieden voor de voortzetting van communicatie gericht op vergroting van het milieubesef.

December 2000

Peter Montanus
Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer
Afdeling Milieu- en Natuurbeheer